

Sygn. akt V ACa 649/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie V Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Alicja Fronczyk

Sędziowie: SA Robert Obrębski (spr.)

SA Bernard Chazan

Protokolant: Aleksandra Napiórkowska

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w W.

przeciwko Z. N., J. C. i Przedsiębiorstwu (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego Z. N.

od wyroku częściowego Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 11 maja 2016 r., sygn. akt II C 453/15

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od Z. N. na rzecz T. Polska spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwotę 5400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

Bernard Chazan Alicja Fronczyk Robert Obrębski

Sygn. akt VA Ca 649/17

UZASADNIENIE

Pozwem z 10 października 2014 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniosła o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na kwotę 1100842,77 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 105084,97 zł od 4 października 2014 r. i od kwoty 5757,80 zł od dnia wniesienia pozwu do daty zapłaty przeciwko Przedsiębiorstwu (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K., Z. N. i J. C. z tytułu weksla in blanco, który został wystawiony przez pozwaną spółkę i poręczony przez pozwane osoby fizyczne w celu zabezpieczenia należności tej spółki wobec powódki związanych z kupnem asfaltu, które nie zostały uregulowane.

Zgodny z żądaniem pozwu nakaz zapłaty został w tej sprawie wydany w postępowaniu nakazowym 20 października 2014 r. Zasądzona solidarnie w nim została także kwota 5003 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Zarzuty od nakazu zapłaty zostały wniesione osobno przez każdego z pozwanych. Występująca po stronie biernej spółka uznała swoje zobowiązanie wobec powódki do pełnej wysokości objętej wydanym nakazem zapłaty. W swoich zarzutach wniosła tylko o jej rozłożenie na raty. Zarzuty pozwanych poręczyli zostały natomiast oparte na okoliczności uznania długu przez spółkę będącą dłużnikiem i wystawcą weksla. Na tej tylko podstawie pozwane osoby fizyczne wnosiły o uchylenie zaskarżonego nakazu i oddalenie powództwa w stosunku do każdego z poręczycieli, którzy mieli ponadto nie podpisywać się na wekslu przy jego poręczeniu w imieniu własnym.

Z powodu braku w składzie organu uprawnionego do reprezentacji spółki działającej po stronie biernej, postanowieniem z 11 maja 2016 r. Sąd Okręgowy zawiesił w stosunku do niej postępowanie, które było kontynuowane wobec pozostałych pozwanych.

Wyrokiem częściowym z dnia 11 maja 2016 r. Sąd Okręgowy utrzymał wydany w tej sprawie nakaz zapłaty z 20 października 2014 r. w stosunku do obu pozwanych poręczycieli wekslowych, którzy w toku procesu powoływali się także zarzut dotyczący braku porozumienia wekslowego, zgodnie z którym weksel miał zostać wypełniony. Przy pozwie nie został przedłożony bowiem dokument deklaracji wekslowej.

Na podstawie zebranych dowodów z dokumentów, Sąd Okręgowy ustalił niesporne okoliczności związane z zawieraniem przez powódkę ze spółką, która działała w tej sprawie po stronie biernej, umów sprzedaży asfaltu potrzebnego do prowadzenia przez pozwaną spółkę działalności gospodarczej. Wystawione z tej przyczyny zostały dwie faktury na kwoty 58881,02 zł i 64084,97 zł. Ustalono, że zabezpieczeniem płatności podanych należności był weksel własny in blanco wystawiony przez pozwaną spółkę, który został poręczony przez obu pozwanych poręczycieli do pełnej wysokości długu, który został pomniejszony przez zapłacenie przez pozwaną spółkę na rzecz powódki kwoty 17881,02 zł. Sąd Okręgowy ustalił, że 26 września 2014 r. powódka wypełniła ten weksel na kwotę 110842,77 zł. Termin jego płatności został określony na 3 października 2016 r. Dłużnik główny i obaj poręczyciele zostali następnie wezwani do jego wykupienia, lecz w żadnej części należność z weksla nie została uregulowana, mimo składania przez powódkę propozycji rozłożenia tego zadłużenia na raty.

Oceniając znaczenie prawne dokonanych ustaleń, Sąd Okręgowy uznał, że zachodzą wszelkie podstawy do utrzymania wydanego w tej sprawie nakazu zapłaty w stosunku do obu pozwanych poręczycieli wyrokiem częściowym z art. 496 k.p.c. W stosunku do pozwanej spółki postępowanie pozostawało bowiem w stanie zawieszenia z podanej przyczyny, która nie ustała. Odpowiedzialność poręczyciela wobec powódki z tytułu weksla wynikała z normy art. 32 prawa wekslowego. Nie została bowiem podważona przez pozwanych. Skutku tego rodzaju nie mogło w szczególności odnieść złożenie przez wystawcę weksla własnego oświadczenia o uznaniu długu, który została zabezpieczony przez jego wystawienie.

Zarzut braku porozumienia wekslowego został uznany za spóźniony w świetle rygorów określonych art. 493 i art. 495 § 2 k.p.c. Tego rodzaju zarzut został bowiem podniesiony dopiero podczas rozprawy. Niezależnie od tego, Sąd Okręgowy wskazał na podstawie art. 10 prawa wekslowego, że porozumienie wekslowe może zostać przyjęte również w formie ustnej oraz że brak w tym zakresie formy pisemnej nie podważa ważności i skuteczności weksla in blanco, a tym samym odpowiedzialności poręczycieli wobec powodowej spółki jako wierzyciela wekslowego. Wyrok częściowy, którym wydany w sprawie nakaz zapłaty został utrzymany wobec obu poręczycieli, został wydany na podstawie art. 496 w zw. z art. 317 k.p.c. Zawarte w nim rozstrzygnięcie o odsetkach było uzasadnione treścią art. 481 § 1 k.c. O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł zaś zgodnie z art. 98 k.p.c. i § 6 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Osobne apelacje od wyroku Sądu Okręgowego wnieśli obaj poręczyciele, z tym że apelacja pozwanego J. C. została prawomocnie odrzucona. Apelacją Z. N. wyrok ten został zaskarżony w całości. Skarżący wnosili o jego uchylenie w oparciu o zarzut dotyczący wypełnienia weksla niezgodne z porozumieniem wekslowym, które nie zostało sporządzone w formie pisemnej. Według skarżącego, tego rodzaju wada, w świetle art. 10 prawa wekslowego, nie pozwala na uwzględnienie powództwa na tej podstawie, również w stosunku do poręczycieli, którzy byli uprawnieni do

powołania się na zarzuty przysługujące pozwanej spółce, w tym na zarzut niedokonania w formie pismem czynności sporządzenia deklaracji, która była konieczna dla skutecznego wypełnienia weksla in blanco.

W odpowiedzi na apelację powódka wносиła o jej oddalenie w całości i obciążenie pozwanego poniesionymi kosztami postępowania apelacyjnego, na etapie zainicjowania którego wносиła o dopuszczenie dowodu z zawartego w formie pisemnej porozumienia wraz z załącznikiem (...) będącym deklaracją do weksla załączonego do pozwu na okoliczność ustalenia treści porozumienia do tego weksla w formie pisemnej, a tym samym jego wypełnienia zgodnie z tym porozumieniem. Podnoszono, że zgłoszenie tego dowodu na tym etapie zostało spowodowane spóźnionym powołaniem zarzutu, na którym apelacja została oparta, oraz jego rozważaniem przez Sąd Okręgowy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego Z. N. podlegała oddaleniu. Zawarte w niej zarzuty nie były bowiem zasadne. Ustalenia Sądu Okręgowego było w pełni poprawne, a nawet wystarczające do wydania wyroku utrzymującego wydany w tej sprawie nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym. Zarzuty pozwanych w tej sprawie poręczycieli, w tym skarżącego, zostały bowiem oparte na zdarzeniu uznania zobowiązania objętego nakazem zapłaty przez wystawcę weksla, który we własnych zarzutach wносил wyłącznie o rozłożenie należności głównej na raty. Trafnie jednak Sąd Okręgowy uznał, powołując się na normę art. 32 prawa wekslowego, że tego rodzaju zdarzenie, jako umacniające pozycję wierzyciela, nie miało żadnego wpływu na odpowiedzialność skarżącego poręczyciela, która nie ustała z tej przyczyny, ani też nie została ograniczona.

Poprawnie ponadto Sąd Okręgowy dostrzegł, że zarzut braku deklaracji wekslowej, która istotnie nie została dołączona do pozwu, został podniesiony przez skarżącego dopiero w toku postępowania wywołanego zarzutami, które na takim zarzucie nie zostały oparte. Były więc spóźnione w świetle art. 493 k.p.c. Podlegały więc pominięciu przy ocenie zasadności zarzutów. Sąd Okręgowy na tym jednak nie poprzestał i poprawnie uznał na podstawie normy art. 10 prawa wekslowego, że porozumienie wekslowe może zostać przyjęte również w formie ustnej oraz że niezachowanie w tym zakresie formy pisemnej nie wpływa na ocenę ważności i prawnej skuteczności wypełnionego weksla in blanco, także w celu zabezpieczenie należności wynikającej ze stosunku podstawowego, w tym wypadku umów sprzedaży asfaltu przez powódkę na rzecz pozwanej spółki.

Podzielając stanowisko Sądu Okręgowego, w tym zaprezentowaną w tej sprawie wykładnię art. 10 prawa wekslowego, należy tylko dodać, że na etapie wnoszenia sprawy w postępowaniu nakazowym, wierzyciel wekslowy został zobowiązany do przedłożenia weksla w oryginale. Nie został natomiast objęty obowiązkiem przedstawienia deklaracji wekslowej, która została przyjęta przy wystawieniu przez dłużnika weksla własnego in blanco na zabezpieczenie jego zobowiązań wobec powoda wynikających ze stosunku podstawowego, jeśli tej treści deklaracja została porządzona na piśmie. Zachowanie formy pisemnej tej treści dokumentu nie jest bowiem wymagane ani art. 10 prawa wekslowego, ani też żadnym innym przepisem prawa. Sporządzenie deklaracji wekslowej przy wystawieniu weksla in blanco pozostaje bowiem w interesie dłużnika, który jest przede wszystkim zainteresowany zagwarantowaniem sobie łatwego dowodowo wykazania niezgodności wypełnionego weksla z porozumieniem przyjętym pomiędzy wystawcą weksla a wierzycielem, dotyczącym wielkości zwłaszcza zobowiązania wynikającego ze stosunku podstawowego, czyli kwoty, do której weksle in blanco może zostać skutecznie uzupełniony.

W sytuacji, gdy powód korzystający w takiego weksla, nie załączył do pozwu porozumienia wekslowego, zgodnie z regułami rozkładu ciężaru dowodu obowiązującymi w postępowaniu nakazowym, to na pozwanym dłużniku lub na poręczycielach wekslowych spoczywa obowiązek udowodnienia, że wypełniony weksle nie odpowiada treści porozumienia zawartego przy jego podpisaniu. Przy braku formy pisemnej, przeprowadzenie takiego dowodu jest wysoce utrudnione z racji rozbieżnych interesów pomiędzy stronami, a często również wobec braku innych wiarygodnych dowodów dotyczących przebiegu rozmów dotyczących treści porozumienia wekslowego oraz ich wyników. Dokument porozumienia tej treści spełnia więc przede wszystkim funkcję dowodową. Jego sporządzenie z tej przyczyny pozostaje w interesie dłużnika wekslowego i poręczycieli. Zarzuty apelacji, które zostały oparte na tym, że porozumienie wekslowe nie zostało w tej sprawie złożone na etapie rozpoznawania zarzutów do wydanego nakazu zapłaty przez

Sąd Okręgowy, nie zasługiwały więc na uwzględnienie. Brak tej treści dokumentu wykazał tylko bezzasadność zarzutu dotyczącego wypełnienia przez powódkę wystawionego przez pozwaną spółkę weksla własnego in blanco niezgodnie z treścią porozumienia, które mogło wykazać gwarancyjny charakter weksla załączonego do pozwu. Przy niewykazaniu okoliczności przyjęcia tej treści porozumienia, nie byłoby uzasadnione uznanie, że weksle miały charakter gwarancyjny. Musiałby zostać uznany za weksel inkorporujący wierzytelność zupełnie abstrakcyjną, czyli podlegającą zapłacie przez wszystkich dłużników, w tym poręczycieli, bez możliwości powołania się na zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego, zwłaszcza że w pozwie powódka nie zaprezentowała dodatkowej podstawy faktycznej oraz prawnej dochodzonego roszczenia, ponad weksel załączony do pozwu. W toku postępowania, zwłaszcza w odpowiedzi na apelację pozwanego, nie zaprzeczała jednak, że weksle zostały wystawione jako zabezpieczenie roszczeń powódki wobec pozwanej spółki z tytułu umów zbycia asfaltu potrzebnego pozwanej do prowadzenia działalności gospodarczej, która związana była z budową dróg i mostów. Co więcej, do odpowiedzi na apelację pozwana dołączyła porozumienie zawarte przez strony wraz z załącznikiem nr 2 stanowiącym w istocie porozumienie wekslowe przyjęte przy wystawieniu przez pozwaną spółkę spornego weksla in blanco, które, jak wynika z jego treści, zostało również podpisane przez obu poręczycieli, w tym skarżącego.

Niezależnie od tego, że zarzut powołany w apelacji, dotyczący braku tej treści porozumienia, został zgłoszony przed Sądem Okręgowym dopiero w toku rozprawy, był więc spóźniony, w sytuacji, gdy jego zasadność była rozważana jednak przez Sąd Okręgowy, wobec konieczności odniesienia się do zarzutów, na których apelacja została oparta, w trakcie rozprawy apelacyjnej dowód z porozumienia załączonego do odpowiedzi na apelację wraz z załącznikiem (...) został dopuszczony przez Sąd Apelacyjny. Nie podlegał bowiem pominięciu na podstawie art. 381 k.p.c. Strona pozwana nie miała potrzeby jego przedkładania po wniesieniu przez pozwanych zarzutów, które nie zostały oparte na tezie, aby tego rodzaju porozumienie nie zostało przyjęte w formie pisemnej, zwłaszcza że wystawca weksla załączonego do pozwu ograniczał się w swoich zarzutach do wniosku o rozłożenia na raty zadłużenia ze stosunku podstawowego. Powódka nie mogła więc przewidzieć, że Sąd Okręgowy będzie ten zarzut rozstrzygać nie tylko formalnie, lecz również merytorycznie.

Uzupełniając więc ustalenia Sądu Okręgowego, należy podać, że między powódką a pozwaną spółką jako wystawcą załączonego do pozwu weksla in blanco doszło do przyjęcia porozumienia wekslowego w formie pisemnej, które zostało podpisane również przez poręczycieli, w tym skarżącego Z. N., jak wynika z treści załącznika (...) do porozumienia załączonego do odpowiedzi na apelację. Przy uwzględnieniu tego ustalenia, apelację pozwanego tym bardziej należało uznać za bezzasadną, czyli podlegającą oddaleniu.

Oddalenie apelacji uzasadniało obciążenie pozwanego całością kosztów poniesionych przez powódkę w postępowaniu apelacyjnym. Zgodnie z art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i przy zastosowaniu § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w wersji obowiązującej w dacie wniesienia apelacji, Sąd Apelacyjny zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Apelacyjnym w stawce minimalnej odpowiadającej rodzajowi rozpoznanej sprawy i wartości przedmiotu zaskarżenia.

Mają powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów i art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

Bernard Chazan Alicja Fronczyk Robert Obrębski